

Imponerande neurologisk tvärvetenskap

Hugo Lagercrantz, Mark Hanson, Philippe Evrard och Charles Rodeck, eds. **The newborn brain. Neuroscience and clinical applications.** 538 sidor. Cambridge University Press, 2002. ISBN 0-521-79338-6.

Recensent: Mats Blennow, docent och överläkare, Barnens sjukhus, Huddinge Universitetssjukhus, Stockholm.

|| Denna bok avhandlar hjärnans utveckling under dess mest kritiska utvecklingsfas från konceptionen till några års ålder. Boken tar sin start i ett mycket läsvärt kapitel, som torde intressera alla som någon gång har reflekterat över hur tanken uppstår. Jean-Pierre Changeux funderar här filosofiskt kring den mänskliga hjärnans unika position och om hur medvetandet uppstår.

Världsledande experter i författarlistan

I fortsättningen av bokens första del avhandlas hjärnans utveckling såsom grundforskare under de allra senaste åren har lärt oss att den sker. En imponerande samling av världens ledande inom området har bidragit med avsnitt om hur molekylära mekanismer styr centrala nervsystemets organisation, neurogenes i kortex, migration, synaptogenes, neurotrofiska faktorer, neurotransmission, gliacellsfunktion och utvecklingen av våra sinnessystem.

I bokens andra hälft beskrivs hur hjärnan hos fostret och det nyfödda barnet kan skadas, undersökas, skyddas och behandlas. Även här har redaktionskommittén lyckats mobilisera en imponerande samling internationella experter inom området.

Kapitlen avhandlar avbildande undersökningar med ultraljud och magnetresonansteknik av såväl foster som nyfödda barns hjärnor, moderna tekniker som »near infrared spectroscopy« (NIRS) och magnetresonansspektroskopi och neurofysiologiska modali-

teter som EEG och amplitudintegrerat EEG. Hjärnskador och behandling för att minimera dessa hos såväl det fullgångna som det för tidigt födda barnet belyses i två kapitel. Konsekvenserna av etablerade hjärnskador diskuteras insiktsfullt.

Slutligen ägnas ett särskilt kapitel åt negativa konsekvenser för hjärnans utveckling av att kvinnor med hotande förtidsbörd behandlas med kortikosteroider i syfte att mogna ut fostrets lungor.

Läsvärda historiska notiser

En mycket charmerande och läsvärd del i boken är de historiska notiser som professor Lagercrantz avslutar de inledande kapitlen med. Hilde Mangolds livsöde är djupt gripande. Hon fick ge upp sin forskargärning i samband med att hon fick barn, och ett år senare omkom hon i en brand då hon fyllde på bränsle i köksspisen hemma. Hennes handledare, professor Spemanns, erhöll 1935 Nobelpriset för de upptäckter han och Mangold gjort.

Störande färgark

De flesta av bokens kapitel innehåller bra och lättförståeliga illustrationer. Av trycktekniska skäl har samtliga färgillustrationer placerats tillsammans. Detta är mindre lyckat, då det är förvirrande att mitt i kapitlet om elektroencefalografi, och utan att det särskilt angivits, finna färgillustrationerna till samtliga kapitel. Någon hänvisning till var dessa finns ges inte vare sig i de kapitel där de hör hemma eller i innehållsförteckningen.

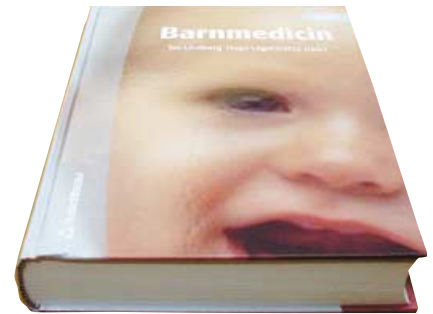
En skönhetsfläck

En skönhetsfläck i boken är avsnittet om avbildande undersökningar av det nyfödda barnets hjärna, där undersökning med ultraljudsteknik snabbt avfärdas. Kapitlets författare hänvisar till att tekniken är undersökarberoende och även behäftad med dålig sensitivitet och specificitet. Som stöd för detta anges referenser från ultraljudsteknikens barn- och ungdomsdom för 20 år sedan. Bokens helhetsintryck hade vunnit mycket på om, som motvikt till denna ståndpunkt, en författare med modern kunskap om ultraljudsteknikens roll i utvärdering av den nyfödda hjärnan också hade inbjudits. Flera möjliga sådana forskare finns i såväl Sverige som Europa.

Inspiration för grundforskare

Hugo Lagercrantz och medredaktörer åskådliggör i denna bok på ett fascinerande sätt hur samspelet mellan grundforskning och klinik är nödvändigt för att föra medicinen framåt. Boken torde uppskattas av grundforskare som här

kan hämta inspiration för sitt tunga arbete och kunna inspirera tungt arbetande kliniker i och med att utvecklingen fortsatt fortgår med stormsteg.

Svenskt standardverk i barnmedicin

Tor Lindberg, Hugo Lagercrantz, red. **Barnmedicin.** 2:a upplagan. 589 sidor. Lund: Studentlitteratur; 2003. ISBN 91-44-02380-4.

Recensent: Gudmund Stintzing, docent och barnhälsovårdsöverläkare, Stockholm.

|| Det finns skäl att känna tacksamhet över att Tor Lindberg och Hugo Lagercrantz har åtagit sig det stora och ansvarsfulla uppdraget att vara redaktörer för »Barnmedicin«. Den första stora utmaningen för redaktörerna var tillskapandet av denna den »nya« svenska läroboken i barn- och ungdomsmedicin. Den andra blir att möta den dynamiska utvecklingen inom ämnesområdet med återkommande uppdaterade utgåvor.

Viktigt med svensk lärobok

Den snabba utvecklingen och subspecialiseringen inom området barnmedicin hotar att fragmentera denna åldersspecialitet. Det är därför angeläget att basen för specialiteten bibehåller sin generalistkaraktär och ett samhällsmedicinskt perspektiv för att inte ämnesområdet skall utvecklas till ett löst sammansatt konglomerat av specialistfragment med bristfällig inbördes kommunikation och sammanhang.

Den här läroboken sätter inte bara en standard utan identifierar också ämnesområdets professionella innehåll och omfattning men även begränsningar. Det finns visserligen bra utländska läroböcker men ingen av dem kan ersätta en bok där ämnet barn- och ungdomsmedicin inordnats i svensk kontext. »Barnmedicin« torde därför tillfreds-